

Yttrande

NV-01230-23
Synpunkter på förslag om
Kommunernas fastställda kostnader 2022

Naturvårdsverket
registrator@naturvardsverket.se

2024-06-26

Ärendenummer NV-01230-23

Synpunkter från Håll Sverige Rent

Håll Sverige Rent är positiva till den nya lagstiftningen med ökade krav på producenterna. Vi vill emellertid påminna om syftet med lagen; att minska negativ påverkan på miljön från nedskräpning av engångsprodukter i utomhusmiljöer. Modellen bygger på att producenterna belastas med kostnader för nedskräpning av sina produkter och att de därmed får ett incitament att arbeta förebyggande. Vi är därför angelägna om att den sanna kostnaden för nedskräpning blir synlig och att modellen blir enkel och transparent.

Vid den första datainsamlingen från kommunerna rapporterade 227 av Sveriges 290 kommuner tillsammans in 430 miljoner kronor i kostnader för nedskräpningen förra året. Det har nu reducerats till 302 miljoner. Håll Sverige Rent befarar att den första kostnaden om 430 miljoner är en underskattning. Vi baserar det på en undersökning som genomfördes av "Municipal Waste Europe" 2020. Av de fem deltagande länderna varierade per capita-kostnaden mellan 5 EUR (Italien) och 21 EUR (Belgien och Österrike)

Variationen i de svar som svenska kommuner har lämnat indikerar att kostnadsberäkningarna inte är heltäckande eller enhetliga.

Ramboll fick ett nästintill omöjligt uppdrag av Naturvårdsverket att beräkna en metod för bedömning av kostnader.

Kommunernas kostnader för nedskräpning är en komplex fråga och det finns många olika faktorer som påverkar kostnaden för att städa upp skräp. Ramboll skriver om sin modell att förklaringsvärdet för bakgrundsvariablerna är *lågt*. Ramboll poängterar också själva att prediktionsvärdena ska ses som ett komplement, ett hjälpmedel, för att förstå kostnaderna och skillnader i kostnader mellan kommuner. Men modellen har istället använts rakt av och riskerar därför att leda till att kommunerna inte får den ersättning de borde få.

I modellen beräknas kostnaderna på ett sätt så att ingen kommun kostnader kan överskrida det predicerade värdet. Har man rapporterat ett större belopp så sänks det till det predicerade. Har man rapporterat ett lägre belopp så görs ingen justering. Detta skulle kunna vara motiverat om man endast tror att kommuner kan överrapportera och inte

underrapportera kostnaderna. Men att anta att alla som ligger över sina predicerade värden har överrapporterat förefaller inte rimligt.

Vidare blir detta förfarande ett problem om man antar att de kommuner som ligger över predicerat värde har överskattat sina kostnader. Det är de inrapporterade kostnaderna som ligger till grund för skattningen av de predicerade värdena och om vissa inrapporterade kostnader är för höga så blir de predicerade värdena också för höga. Och det gäller även för kommuner som ligger under sitt predicerade värde. Det predicerade värde som de jämförs med är då en överskattning av en mer korrekt predicerad kostnad.

Genom att applicera kostnadsmodellen på det viset har alltså 430 miljoner blivit 302 miljoner kronor. Kommunernas inrapportering var ännu högre från början. Sänkningen till 430 miljoner gjordes genom att Naturvårdsverket redan innan Rambolls modell justerade ner totalen för kommunernas kostnader för t ex skräpmätningar. Att arbeta med mätningar är ett konkret verktyg så att kommunerna kan bedöma om deras insatser i såväl städning som förebyggande arbete ger effekt. En kostnad som borde gynna syftet med lagen; att minska nedskräpningen.

Kommunerna får inte heller betalt för transport och behandling av skräpet pga ett tillfälligt undantag, en kostnad som de ska få ersättning för enligt EU:s engångsplastdirektiv.

Ramboll har vidare identifierat tre parametrar som kostnadsdrivande för kommunernas kostnader för städning; *Nivå av nedskräpning, Effektivitet i arbetet samt Ambition i arbetet.* Det är en bra utgångspunkt, men det saknas i många fall bra mått för att avgöra hur dessa parametrar påverkar olika kommuners kostnader. Hur ska kommunens effektivitet och ambition i arbetet kunna bedömas? Och skräpnivån beror på så mycket mer än på befolkningsstorlek, andel unga i befolkningen eller liknande faktorer.

Precis som Ramboll skriver kan de tre kostnadsdrivarna också stå i motsats till varandra. Hög ambition i arbetet kan skapa högre kostnader i synnerhet på kort sikt, medan en hög ambition kan leda till lägre nivåer av nedskräpning, vilket därmed ger lägre kostnader.

Det är viktigt att den sanna kostnaden blir synlig då kostnaden ska driva producenterna att reglera sitt agerande för att minska nedskräpningen. Om inte alla kostnader syns finns det en risk att producenterna tycker att det är värt att "ta kostnaden", att man struntar i förebyggande arbete och andra åtgärder, och att lagen inte alls får den önskvärda effekten.

1. Underestimering av Faktiska Kostnader

Den föreslagna modellen baserar kommunernas ersättningskostnader på en schablonmässig justering utifrån förväntade kostnader och skräpmätningens resultat. Detta tillvägagångssätt riskerar att underskatta de verkliga kostnader som kommunerna bär för uppstädning och hantering av nedskräpning.

2. Brister i modellen

Vi tror att det krävs ett mer grundläggande arbete för att intervjua kommunerna och säkerställa att modellen blir enklare och att den data som samlas in är heltäckande, tillförlitlig och jämförbar.

3. Förebyggande arbete

Vi ser också att arbetet med att informera och arbeta förebyggande behöver styras. HSR att tidigare anfört att en 5% av nedskräpningsavgiften borde allokeras direkt till förebyggande arbete. Det kan utföras t ex av Håll Sverige Rent. Det skulle hjälpa kommunerna då de slipper det arbetet. Vi vet också att kommunerna önskar nationella kampanjer som stöd för sitt lokala arbete.

Vänliga hälsningar

A handwritten signature in black ink that reads "Johanna Ragnartz". The signature is written in a cursive style and is positioned to the left of a vertical line.

Johanna Ragnartz

VD, Håll Sverige Rent